

**ΠΛΑΙΣΙΟ &
ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ για το Σχολικό Προσωπικό**

Έργο N° 2023-1-FR01-KA220-SCH-000154396

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Εισαγωγή

Το εγχειρίδιο που κρατάτε στα χέρια σας αποτελεί μέρος του έργου μας Tonga Schools Network - ενός έργου συνεργασίας μεταξύ πέντε οργανισμών από πέντε ευρωπαϊκές χώρες, το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+. Στόχος του έργου είναι να υποστηρίξει και να συμβάλει στην ανάπτυξη καλής επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των σχολείων και του προσωπικού τους και των πολύγλωσσων οικογενειών των οποίων τα παιδιά φοιτούν σε αυτά. Με τη συνεχή άφιξη οικογενειών μεταναστών στην Ευρώπη, ο αριθμός των παιδιών που μιλούν άλλες γλώσσες από τη γλώσσα του σχολείου έχει αυξηθεί σημαντικά. Επιπλέον, οι γονείς τους δεν γνωρίζουν πάντα καλά την τοπική ή κοινωνική γλώσσα και μπορεί να αισθάνονται χαμένοι σε θέματα (υποχρεωτικής) εκπαίδευσης. Έχουν έρθει σε μια νέα κοινωνία και πρέπει να στείλουν τα παιδιά τους σε ένα σύστημα για το οποίο έχουν ακούσει, αλλά δεν το γνωρίζουν από μέσα. Από την άλλη πλευρά, τα σχολεία και το προσωπικό τους, που υποδέχονται αυτά τα παιδιά και τις οικογένειές τους, δεν διαθέτουν πάντα τα κατάλληλα εργαλεία ούτε για την υποδοχή ούτε για την επικοινωνία μαζί τους. Η ποικιλία γλωσσών και προσωπικών ιστοριών μπορεί να δυσκολεύει τη σχολική καθημερινότητα και μερικές φορές και το σχολικό προσωπικό δεν ξέρει πώς να ενεργήσει.¹

Σε αυτό το έργο θέλουμε να προσφέρουμε στα σχολεία και στο προσωπικό τους εργαλεία που θα τα βοηθήσουν να επικοινωνούν καλύτερα με τις οικογένειες των παιδιών που φοιτούν στο σχολείο και οι οποίες δεν κατέχουν καλά τη γλώσσα του σχολείου και/ή την τοπική γλώσσα της κοινότητας. Στόχος μας είναι να ενδυναμώσουμε τους πολύγλωσσους γονείς [με μεταναστευτικό υπόβαθρο] ως προς τον γλωσσικό σχεδιασμό και να τους καθοδηγήσουμε σχετικά με το πώς να επικοινωνούν με τους εμπλεκόμενους στο σχολείο για τις γλώσσες τους και τον τρόπο χρήσης τους. Η ανατροφή ενός παιδιού με πολλές γλώσσες δεν είναι μια εφάπαξ γλωσσική επιλογή, αλλά μια δυναμική και σύνθετη διαδικασία.

Το έργο αποτελεί μια πρακτική συμβολή τόσο στη συζήτηση για την Οικογενειακή Γλωσσική Πολιτική όσο και στη συζήτηση για τη συνεργασία Οικογένειας και Σχολείου με στόχο την ευημερία και την ακαδημαϊκή επιτυχία των παιδιών, ιδιαίτερα όταν οι οικογένειες είναι πολύγλωσσες και έχουν μεταναστευτικό και/ή χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο. Τι είναι η Οικογενειακή Γλωσσική Πολιτική; Η Οικογενειακή Γλωσσική Πολιτική ή ΟΓΠ συνδέεται με τη χρήση των γλωσσών στο σπίτι

¹ APAM in France, IMIB in Germany, iFALL in Sweden, Fundacion Red Incola in Spain and UCLan in Cyprus.

Project Tonga School Network

και μεταξύ των μελών της οικογένειας. Αναφέρεται στον σχεδιασμό της χρήσης των γλωσσών του σπιτιού ή της γλώσσας κληρονομιάς. Η ΟΓΠ έχει μελετηθεί από ερευνητές, καθώς μέσα στην οικογένεια πολλές γλώσσες μεταδίδονται, κατακτώνται ή ακόμη και χάνονται. Η Isabel Velázquez (2019) θεωρεί το σπίτι ως έναν «μικρό χώρο» και στο βιβλίο της εξηγεί πώς η Οικογενειακή Γλωσσική Πολιτική, και επομένως ο τρόπος με τον οποίο οι γονείς μεταδίδουν τη γλώσσα τους, μπορεί να επηρεάσει τη διατήρηση ή την απώλεια των γλωσσών κληρονομιάς και, κατά συνέπεια, των πολιτισμών που συνδέονται με αυτές. Το έργο μας δεν αφορά άμεσα την ΟΓΠ, ωστόσο ενθαρρύνουμε τους εμπλεκόμενους στο σχολείο να παρακινούν τους γονείς να διαμορφώνουν μια οικογενειακή γλωσσική πολιτική και να συνεχίζουν να χρησιμοποιούν τη/τις γλώσσα/ες κληρονομιάς με τα παιδιά τους.²

Η αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων στο σχολείο και των πολύγλωσσων οικογενειών είναι ουσιαστικής σημασίας για την ευημερία των παιδιών και την ακαδημαϊκή τους επιτυχία. Αυτό περιλαμβάνει από απλές υπενθυμίσεις, όπως να φέρουν μαγιό για μια επίσκεψη στην πισίνα ή να ετοιμάσουν ένα σάντουιτς και ένα ποτό για μια σχολική εκδρομή, έως πιο σημαντικές αλληλεπιδράσεις, όπως η εξήγηση των δραστηριοτήτων της τάξης και η διατήρηση ισχυρών σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων ή κηδεμόνων σχετικά με σχολικές εκδηλώσεις, εργασίες της τάξης και εξωσχολικές δραστηριότητες.

Είναι σημαντικό το σχολείο να κατανοεί τι περιμένουν οι γονείς από αυτό. Εξίσου σημαντικό είναι να γνωρίζουν οι γονείς τι περιμένει το σχολείο από τους ίδιους και τι περιμένει από τα παιδιά. Επειδή οι οικογένειες προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς, αυτά τα πράγματα δεν είναι πάντοτε αυτονόητα για εκείνες. Συχνά αισθάνονται ότι δεν γνωρίζουν τι πρέπει να κάνουν. Πρόκειται για μια σημαντική πτυχή της καλής επικοινωνίας και συνεργασίας.

Τα εργαλεία που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του έργου είναι:

- «Tonga Schools Network - Ένα Εγχειρίδιο για τα Σχολεία», το οποίο παρέχει πληροφορίες και πρακτικές ιδέες για τους εμπλεκόμενους στο σχολείο. Χωρίζεται σε ένα πλαίσιο (το οποίο διαβάζετε τώρα) και σε ένα φυλλάδιο εργαλειοθήκης που μπορείτε να κατεβάσετε από την ιστοσελίδα μας.
- «Tonga School Network - Διαδικτυακή Εκπαίδευση», η οποία παρέχει κατάρτιση στο σχολικό προσωπικό σχετικά με την πολύγλωσση και διαπολιτισμική εκπαίδευση.

² Velazquez, Isabel (2019) *Household Perspective on Minority Language Maintenance and Loss* - Multilingual Matters

Project Tonga School Network

- «Tonga School Network - Ένα Οικογενειακό Φυλλάδιο», το οποίο παρέχει στους πολύγλωσσους γονείς εργαλεία για την ανατροφή των παιδιών τους με πολλές γλώσσες και τους δείχνει πώς να μιλούν στους άλλους για τις γλωσσικές τους επιλογές.
- Βίντεο σχετικά με ορισμένα σημαντικά στοιχεία της εργαλειοθήκης.
- Πορτρέτα που παρουσιάζουν προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι γονείς και τις λύσεις που προτείνουμε.
- Καφέ Γονέων, δηλαδή χώροι όπου οι γονείς μπορούν να μάθουν για το σχολικό σύστημα και την επίσημη εκπαίδευση των παιδιών τους, και όπου οι εμπλεκόμενοι στο σχολείο μπορούν να συναντούν τους γονείς και να ανταλλάσσουν πληροφορίες μαζί τους.

Όλα αυτά τα εργαλεία διατίθενται σε έξι γλώσσες, τις γλώσσες των εταίρων του έργου: αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ελληνικά, ισπανικά και σουηδικά, και μπορείτε να τα κατεβάσετε δωρεάν από την ιστοσελίδα του έργου μας: www.tonga-schools.eu

Στόχος αυτού του πλαισίου είναι να βοηθήσει όσους εργάζονται σε δημοτικό σχολείο να συνεργάζονται και να επικοινωνούν όσο το δυνατόν πιο εύκολα με γονείς διαφορετικής προέλευσης, διαφορετικών πολιτισμών και διαφορετικών γλωσσών. Χρησιμοποιώντας τα εργαλεία και τις στρατηγικές που περιγράφονται σε αυτό το εγχειρίδιο και στη συνοδευτική εργαλειοθήκη, τα σχολεία και οι οικογένειες μπορούν να οικοδομήσουν ισχυρότερες συνεργασίες, διασφαλίζοντας τελικά την ευημερία και την ακαδημαϊκή επιτυχία όλων των παιδιών.

Περιεχόμενα αυτού του πλαισίου

I. Γενική εισαγωγή - Πλαίσιο

Επεξήγηση όσων αναμένονται από τους γονείς και όσων μπορούν να περιμένουν οι γονείς από το σχολείο, ανάλογα με τον πολιτισμό

Τι είναι η πολυγλωσσία και η ατομική πολυγλωσσικότητα;

Παρουσίαση των διαφόρων στρατηγικών για την ανατροφή παιδιών με πολλές γλώσσες.

- i. ένας γονέας - μία γλώσσα
- ii. μία γλώσσα στο σπίτι, μία γλώσσα έξω από το σπίτι
- iii. μία γλώσσα ανά δραστηριότητα
- iv. άλλες δυνατότητες

Επίδραση της καλής γνώσης της γλώσσας κληρονομιάς στην εκμάθηση της γλώσσας του σχολείου.

- v. για την κατάκτηση της γλώσσας του σχολείου
- vi. «γλωσσική βιογραφία» και γιατί είναι σημαντική

Πόσο σημαντική είναι η καλή επικοινωνία;

- vii. λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία
- viii. γραπτή επικοινωνία
- ix. χρήση απλής και κατανοητής γλώσσας
- x. (<https://www.plainlanguage.gov/about/definitions/>)
- xi. σημασία της γνώσης των πολιτισμικών διαφορών

Τι προτείνουμε.

Άρθρα

Κατάλογος πηγών

Project Tonga School Network

*«Η καλή συνεργασία μεταξύ σχολείων και οικογενειών
μπορεί να δημιουργήσει ένα περιβάλλον που προάγει
τη συναισθηματική ευημερία των μαθητών καθώς και τις ακαδημαϊκές τους δεξιότητες»*

Paccaud A, Keller R, Luder R, Pastore G and Kunz³

I. Γενική εισαγωγή - Πλαίσιο

Εισαγωγή

Η πολυγλωσσία είναι πολύ συνηθισμένη σε όλο τον κόσμο: ένας στους τρεις ανθρώπους είναι δίγλωσσος ή plurilingual (Wei, 2000). Όλο και περισσότερα παιδιά μεγαλώνουν με πολλές γλώσσες, είτε επειδή μεγαλώνουν σε δι-εθνική οικογένεια είτε επειδή έχουν μετακομίσει σε άλλη χώρα και χρησιμοποιούν μία γλώσσα στο σπίτι και μια άλλη στο σχολείο. Μπορεί να είναι δύο γλώσσες, αλλά μπορεί να είναι και περισσότερες, και όλες έχουν σημασία για τα παιδιά και για τους γονείς που τις μεταδίδουν. Η ανατροφή παιδιών με πολλές γλώσσες μπορεί να είναι αρκετά σύνθετη, ιδιαίτερα όταν οι γλώσσες που μιλιούνται στο σπίτι δεν είναι οι γλώσσες του περιβάλλοντος. Οι γλώσσες που χρησιμοποιούνται στο σπίτι και γίνονται οι βασικές γλώσσες του σπιτιού μπορεί να επαναπροσδιορίζονται καθώς αλλάζει το πολιτισμικό πλαίσιο αναφοράς. Με άλλα λόγια, η γλώσσα κληρονομιάς παραμένει η ίδια, ενώ η γλώσσα του σπιτιού μπορεί να μεταβάλλεται καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν, η οικογένεια μεγαλώνει ή/και μετακομίζει. Οι γλώσσες που μιλιούνται στον «μικρό χώρο» (Velásquez, 2019) έχουν μεγάλη σημασία για την ταυτότητα των παιδιών και των γονέων που τις μιλούν. Οι γλώσσες μπορεί να υφίστανται θετικές ή αρνητικές κοινωνικές πιέσεις. Οι γονείς είναι οι πρώτοι παιδαγωγοί και οι επιλογές που κάνουν για τα παιδιά τους είναι επομένως πολύ σημαντικές, και ως προς τις γλώσσες που μεταδίδουν σε αυτά. Δεν είναι εύκολο έργο για τους γονείς και μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολο για οικογένειες που έχουν βιώσει μετανάστευση και/ή βρίσκονται σε οικονομικά και κοινωνικά μειονεκτική θέση. Η κοινωνική ή σχολική πίεση μπορεί να οδηγήσει τους γονείς να εγκαταλείψουν τη/τις γλώσσα/ες κληρονομιάς υπέρ της τοπικής γλώσσας. Τότε υπάρχει απώλεια τόσο για τους γονείς όσο και για τα παιδιά: χάνεται μια γλώσσα, αλλά μαζί της και όσα σημαίνει σε επίπεδο ταυτότητας, πολιτισμού και κληρονομιάς. Οι οικογένειες μεταναστών και προσφύγων έχουν τόσα πολλά να αντιμετωπίσουν όταν φθάνουν σε μια νέα χώρα, ώστε μπορεί να δυσκολεύονται να βρουν χρόνο και ενέργεια για τη γλωσσική εκπαίδευση των παιδιών

³ Paccaud A, Keller R, Luder R, Pastore G and Kunz A (2021) Satisfaction With the Collaboration Between Families and Schools – The Parent's View. *Front. Educ.* 6:646878. doi: 10.3389/feduc.2021.646878

Project Tonga School Network

τους. Μπορεί επίσης να δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση σε επιστημονικά ευρήματα και πόρους που δεν είναι εύκολα διαθέσιμοι σε μια γλώσσα που κατανοούν.⁴

Ας ξεκινήσουμε με ορισμένα σημεία που είναι σημαντικά για την ανάπτυξη καλής συνεργασίας μεταξύ πολύγλωσσων οικογενειών με μεταναστευτικό υπόβαθρο και του σχολείου.

«Η σχολική εμπειρία ενός παιδιού εξαρτάται από τη σύνδεση μεταξύ της οικογένειάς του και του κοινωνικού περιβάλλοντος, καθώς και από την κοινωνική υποστήριξη στην περίπτωση οικογενειών σε κίνδυνο. [...] Η φύση της συνεργασίας εξαρτάται από την τοπική παράδοση και τον πολιτισμό, καθώς και από την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της σχολικής περιφέρειας». Η έρευνα έχει δείξει ότι η ένταξη της οικογένειας συμβάλλει σε καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, βελτιώνει τη φοίτηση και αυξάνει την υπευθυνότητα των μαθητών ως προς την εκπλήρωση των σχολικών υποχρεώσεων (Catsambis & Beveridge, 2001· Simon, 2004). Οι συγγραφείς συνεχίζουν παραθέτοντας τον Epstein: «αν η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και οικογενειών είναι τακτική και διαφανής, η φοίτηση των μαθητών βελτιώνεται και η χρόνια απουσία μειώνεται στη διάρκεια της χρονιάς» (Epstein et al., 2004· Sheldon & Epstein, 2002). Το ίδιο ισχύει και για τη σχολική επίδοση. Το σχολείο είναι ένας χώρος συνάντησης και επικοινωνίας.⁵⁶⁷

«Είναι σημαντικό να δημιουργούνται βιώσιμες σχέσεις μεταξύ διευθυντών σχολείων, εκπαιδευτικών, μαθητών και οικογενειών, ώστε να προάγονται η ακαδημαϊκή επιτυχία και η ευημερία των μαθητών (Hattie, 2010· Sacher, 2016).» Πρόσφατη έρευνα έχει δείξει ότι παλαιότερα οι γονείς και τα σχολεία είχαν διακριτούς ρόλους στην εκπαίδευση των παιδιών: το σχολείο ήταν υπεύθυνο για την τυπική εκπαίδευση και η οικογένεια για την εξωσχολική. Σήμερα, σχολείο και οικογένεια μοιράζονται την ευθύνη της εκπαίδευσης, καθώς και τα δύο αποτελούν χώρους κοινωνικοποίησης και μάθησης για παιδιά και εφήβους (Bronfenbrenner, 2001· Epstein, 2011). Η επικοινωνία είναι βασικό στοιχείο της καλής συνεργασίας μεταξύ οικογενειών και σχολείων· ωστόσο, δεν είναι εύκολο να εφαρμοστεί. «Τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στην ανάπτυξη μιας κουλτούρας συμβίωσης» (Cankar, Deutsch, Sentočnik, 2012).

⁴ Isabel Velázquez calls home a « small space » in « Household Perspectives on Minority Language Maintenance and Loss ». (2019)

⁵ Cankar, Deutsch, Sentočnik "Approaches to Building Teacher-Parent Cooperation" in C*E*P*S Journal - volume 2 | N°1 | Year 2012

⁶ *ibid*

⁷ *ibid*

Project Tonga School Network

Η ποιότητα της συνεργασίας και της επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογενειών είναι εξαιρετικά σημαντική, παρόλο που η ποιότητα είναι μια υποκειμενική πραγματικότητα, καθώς συνδέεται με τα συναισθήματα των ανθρώπων και τις συναισθηματικές σχέσεις μεταξύ τους. Αυτό μπορεί επίσης να συνδέεται με τη στάση που έχουμε απέναντι σε ορισμένες γλώσσες και πολιτισμούς. Χρειάζεται να υπάρχει κάποια μορφή αμοιβαίας συμφωνίας μεταξύ σχολείων και οικογενειών.

Οι κατευθυντήριες γραμμές του σχολείου για τη συνεργασία οικογένειας-σχολείου βασίζονται συχνά στην υπόθεση ενός κοινού συστήματος αξιών. Αυτό όμως συνήθως δεν ισχύει, ιδιαίτερα για πολύγλωσσες οικογένειες με μεταναστευτικό υπόβαθρο, οι οποίες δεν μοιράζονται απαραίτητα την ίδια βάση που θα μπορούσε να δημιουργήσει αρμονία.

Η μέθοδος που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί για να επικοινωνούν με τους γονείς είναι σημαντική (ιστοσελίδα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, προσωπική επίσκεψη, φυλλάδιο κ.λπ.). Οι γονείς πρέπει να μπορούν να κατανοήσουν όσα λαμβάνουν, επομένως όταν η επικοινωνία είναι γραπτή, πρέπει να είναι σε γλώσσα που μπορούν να διαβάσουν. Εάν οι γονείς δεν είναι εγγράμματοι, το σχολείο θα πρέπει να προσπαθήσει να επενδύσει σε μια μέθοδο που μπορούν να κατανοήσουν, όπως η προφορική επικοινωνία.

Εάν οι γονείς έχουν τη δυνατότητα να επισκεφθούν το σχολείο, μπορούν να δουν τον χώρο όπου τα παιδιά τους θα περνούν το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας. Αυτό τους καθησυχάζει. Είναι επίσης σημαντικό το σχολείο να προσπαθεί να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γονέων σε εξωσχολικές δραστηριότητες.

Τι είδους συνεργασία;

Οι εκπαιδευτικοί αναρωτιούνται σε τι είδους δραστηριότητες μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς. Οι γονείς μπορούν να συνοδεύουν το σχολείο σε εκδρομές, να συμμετέχουν σε σύλλογο γονέων ή σε ένα Καφέ Γονέων. Ωστόσο, το σχολείο πρέπει να τους ενημερώνει ότι υπάρχουν αυτές οι δυνατότητες.

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει επίσης να επιτρέπουν στους γονείς να βλέπουν τι συμβαίνει στην τάξη. Συνήθως οι εκπαιδευτικοί δεν εκτιμούν την παρέμβαση των γονέων στο έργο τους μέσα στην τάξη. Ωστόσο, όταν οι γονείς κατανοούν πώς λειτουργεί η τάξη, αυτό μπορεί να κάνει μεγάλη διαφορά.

Η παρουσία γονέων στην τάξη μπορεί να μην αποτελεί συνήθη πρακτική στο σχολείο σας. Ωστόσο, προτείνουμε στην αρχή της σχολικής χρονιάς οι γονείς να μπορούν να κάθονται ήσυχα στο πίσω μέρος της τάξης και να παρατηρούν πώς αλληλεπιδρά ο/η εκπαιδευτικός με τους μαθητές. Αυτό είναι καθησυχαστικό, ιδιαίτερα για γονείς που

Project Tonga School Network

δεν έχουν φοιτήσει ποτέ σε σχολείο. Γονείς με μεταναστευτικό υπόβαθρο που δεν είναι εξοικειωμένοι με το σχολικό μας σύστημα συνήθως θέλουν απλώς να παρατηρήσουν και να ανακαλύψουν πώς λειτουργεί. Δεν σκοπεύουν να παρέμβουν. Με αυτόν τον τρόπο έχουν την ευκαιρία να εξοικειωθούν με τις προσεγγίσεις και τη διδασκαλία του/της εκπαιδευτικού. Οι εκπαιδευτικοί μπορεί να αισθανθούν ότι κρίνονται από αυτές τις οικογένειες, όμως στην πραγματικότητα οι γονείς βρίσκονται εκεί επειδή θέλουν να νιώσουν σιγουριά για το περιβάλλον στο οποίο θα βρίσκονται τα παιδιά τους.

Ορισμένοι γονείς μπορεί να επιθυμούν να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς. Σε αυτή την περίπτωση προτείνουμε να εξετάσετε τι μπορεί να επιτρέψει το σχολείο σας και να συζητήσετε με τους γονείς ποιες ικανότητες ή δεξιότητες μπορούν να προσφέρουν στην τάξη.

Υπάρχουν ορισμένες κοινές μεταβλητές που καθορίζουν την ποιότητα της συνεργασίας σχολείου-σπιτιού, ιδιαίτερα στο δημοτικό σχολείο. Σε αυτές περιλαμβάνονται το φύλο του γονέα, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, η συχνότητα συμμετοχής των γονέων σε επίσημες σχολικές εκδηλώσεις και η τοποθεσία της κατοικίας τους. Καθεμία από αυτές τις μεταβλητές συμβάλλει αναμφίβολα στην ποιότητα της γονικής συνεργασίας με τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς και τα σχολεία (Cankar, Deutsch, Sentočnik, 2012). Αυτές οι μεταβλητές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επικοινωνία με τις πολύγλωσσες οικογένειες στα σχολεία σας.

Τα σχολεία πρέπει να έχουν επίγνωση του εξής: στις ευρωπαϊκές κουλτούρες οι μητέρες μπορεί να εμπλέκονται περισσότερο, όμως σε άλλους πολιτισμούς μπορεί να είναι οι πατέρες. Μπορεί ο πατέρας να επιβλέπει όσα συμβαίνουν ή μπορεί να είναι η μητέρα. Το σχολείο χρειάζεται να γνωρίζει ποιες είναι οι συνήθειες πρακτικές στη χώρα προέλευσης της οικογένειας, ώστε να κατανοεί τι συμβαίνει και γιατί συναντά το ένα ή το άλλο πρόσωπο. Δεν πρόκειται για αδιάκριτη περιέργεια, αλλά για προσπάθεια κατανόησης ώστε να μπορεί να υπάρξει καλύτερη επικοινωνία.

Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν μια σχετικά ομοιογενή επαγγελματική ομάδα που εκτελεί την εργασία της σε μεγάλο βαθμό με βάση καθιερωμένες πρακτικές· η επικοινωνία και η συνεργασία με τους γονείς αποτελούν μέρος της δουλειάς τους. Συνήθως έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Μπορεί να αντιμετωπίζουν τη συνεργασία με τους γονείς ως υποχρέωση και όχι ως μια συνεργασία που πρέπει να αναπτυχθεί για την καλύτερη εκπαίδευση των μαθητών. Ωστόσο, είναι καθοριστική για την ευημερία και την επιτυχία των μαθητών. Από την άλλη πλευρά, οι γονείς δεν αποτελούν ομοιογενή ομάδα: προέρχονται από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες, έχουν διαφορετικές εμπειρίες και

Project Tonga School Network

προσδοκίες και η σχολική επιτυχία των παιδιών τους ποικίλλει. Το να γνωρίζετε τις οικογένειες, το υπόβαθρό τους και τις γλώσσες τους είναι σημαντικό στοιχείο της εργασίας σας ως εκπαιδευτικού.

Τα σχολεία μπορεί να μην ενημερώνουν επαρκώς τους γονείς. Η συχνή επικοινωνία είναι το κλειδί για την ανάπτυξη μιας σχέσης εμπιστοσύνης και υπευθυνότητας μεταξύ γονέων και σχολείων. Όταν ζούμε μέσα σε έναν συγκεκριμένο πολιτισμό, μερικές φορές ξεχνάμε ότι όσα θεωρούμε αυτονόητα μπορεί να μην είναι καθόλου προφανή για ανθρώπους που προέρχονται από άλλους πολιτισμούς. Επομένως, είναι πολύ σημαντικό τα σχολεία να παρέχουν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες στους γονείς, έχοντας κατά νου ότι οι οικογένειες με μεταναστευτικό υπόβαθρο μπορεί να έχουν πολύ διαφορετικές εμπειρίες από τις δικές μας.

Η συμμετοχή των γονέων στα σχολικά συμβούλια αποτελεί επίσης μέρος μιας καλής σχέσης με τις οικογένειες. «Οι εκπαιδευτικοί δεν είναι ιδιαίτερα ενθουσιώδεις ως προς την εφαρμογή των αιτημάτων [των γονέων]. Αντιλαμβάνονται τη συμμετοχή των γονέων ως προσπάθεια συνεργασίας μεταξύ επαγγελματιών και μη επαγγελματιών (Resman, 1992· Vincent, 1996).» Είναι σημαντικό να βλέπουμε τους γονείς ως συνεργάτες και όχι ως ανταγωνιστές ή αντιπάλους.

Όταν πρόκειται να εγγράψουν τα παιδιά τους στο σχολείο, οι δυσκολίες παραμένουν συχνές, καθώς γονείς από διαφορετικούς πολιτισμούς μπορεί να μην γνωρίζουν πού πρέπει να απευθυνθούν ή πώς να κάνουν την εγγραφή, ακόμη κι αν υπάρχουν πολλές οργανώσεις που μπορούν να τους βοηθήσουν.

Παράλληλα, η σχολική φοίτηση μπορεί να μη θεωρείται τόσο σημαντική από ορισμένες οικογένειες, επειδή χρειάζονται τα παιδιά τους για να τους βοηθούν σε διάφορες υποχρεώσεις, για παράδειγμα να τους συνοδεύσουν κάπου για να βοηθήσουν με τη γλώσσα. Χρειάζεται να εξηγείται στους γονείς ότι η τακτική φοίτηση είναι σημαντική για την πρόοδο των παιδιών τους.

Το εγχειρίδιο που διαβάζετε δεν έχει ως στόχο να δώσει στους εκπαιδευτικούς νέες διδακτικές μεθόδους [αν και θα μπορούσαμε να το κάνουμε] για τις περιπτώσεις όπου τα παιδιά στην τάξη μιλούν γλώσσες διαφορετικές από τη γλώσσα του σχολείου. Στόχος του είναι κυρίως να βοηθήσει την επικοινωνία με τους γονείς τους, οι οποίοι ενδέχεται επίσης να μην γνωρίζουν καλά τη γλώσσα του σχολείου ούτε τη σχολική ορολογία.

Όσο καλύτερη είναι η συνεργασία και οι σχέσεις μεταξύ των οικογενειών και του σχολικού προσωπικού και των εκπαιδευτικών, τόσο πιο ευτυχισμένα και επιτυχημένα είναι τα παιδιά ως μαθητές.

«Οι οικογένειες και τα σχολεία είναι τα δύο βασικά περιβάλλοντα ζωής των παιδιών. Η συνεργασία τους θεωρείται επομένως σημαντικός παράγοντας στην εκπαίδευση, με μεγάλη επίδραση στα μαθησιακά αποτελέσματα, στα κίνητρα και στην υγεία των παιδιών» (Paccaud, Keller, Luder, Pastore & Kunz, 2021). Όλοι οι γονείς επιθυμούν τα παιδιά τους να πετύχουν και να αισθάνονται χαρούμενα στο σχολείο. Ωστόσο, μπορεί να υπάρχουν εντάσεις μεταξύ σχολείων και οικογενειών, καθώς οι στόχοι, οι αρμοδιότητες και οι ρόλοι στην εκπαίδευση μπορεί να συγκρούονται. Το σχολικό προσωπικό πρέπει να γνωρίζει ότι γονείς διαφορετικής προέλευσης μπορεί να έχουν διαφορετική άποψη και διαφορετικές προσδοκίες για τα παιδιά τους από εκείνες των τοπικών γονέων. Η επιτυχία και η ευτυχία των παιδιών επηρεάζονται από όλους τους ανθρώπους που συναντούν καθώς μεγαλώνουν: οικογένεια, φίλους, φροντιστές, εκπαιδευτικούς, παιδαγωγούς κ.λπ. Φυσικά, η σχολική τους επιτυχία συνδέεται επίσης με το κλίμα της τάξης, τις σχέσεις με τους εκπαιδευτικούς, τη βοήθεια που λαμβάνουν και, ανάμεσα σε αυτά, η συνεργασία μεταξύ οικογενειών και σχολικής κοινότητας είναι πολύ σημαντική. Η έρευνα έχει επίσης δείξει ότι η συμμετοχή των γονέων στη σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους έχει θετική επίδραση στα παιδιά, στη στάση τους, στα αποτελέσματά τους και στη γενικότερη ανάπτυξή τους. Ταυτόχρονα, δεν γνωρίζουν όλες οι κουλτούρες πώς αναμένεται να λειτουργούν οι γονείς μαθητών, και είναι ευθύνη του σχολείου να τους προσκαλεί να συμμετέχουν ως γονείς μαθητών και να τους δείχνει τον τρόπο.⁸

Μπορεί να μπούμε στον πειρασμό να αποφασίσουμε ότι πρέπει να «εκπαιδεύσουμε» τους γονείς, αλλά είναι αυτή η λύση; Ο Pourtois (1984) δημοσίευσε τα αποτελέσματα μιας έρευνας-δράσης σχετικά με το πώς μπορούν να εκπαιδευτούν οι γονείς ώστε να υποστηρίξουν καλύτερα τη σχολική εκπαίδευση των παιδιών τους. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, υπάρχουν κοινωνικοί λειτουργοί που εργάζονται προς αυτή την κατεύθυνση. Αξιοποιώντας την ψυχολογική έρευνα, εξετάζουν πώς η γονική δέσμευση στην εκπαίδευση βοηθά τη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών και την ακαδημαϊκή τους επιτυχία. Αυτό δεν γίνεται παντού. Η ιδέα δεν είναι να αναλάβουμε την εκπαίδευση των γονέων, αλλά να μπορούμε να επικοινωνούμε μαζί τους με τρόπο που να τους βοηθά να αισθάνονται ενεργά εμπλεκόμενοι στη σχολική ζωή των παιδιών τους.⁹

⁸ *ibid.*

⁹ Pourtois (Jean-Pierre) et al., *Éduquer les parents ou comment stimuler la compétence en éducation*, Bruxelles, Labor, 1984, 254 p.

Project Tonga School Network

Υπάρχουν αρκετοί τομείς που πρέπει να δούμε με προσοχή ώστε η σχέση και η επικοινωνία μεταξύ σχολείων και οικογενειών να είναι επιτυχημένη.

1. Είναι σημαντικό η επικοινωνία να είναι διαφοροποιημένη - να χρησιμοποιούνται διαφορετικά μέσα και τρόποι:
 - Αποτελεί προτεραιότητα, καθώς είναι ένας [γραπτός και προφορικός] διάλογος μεταξύ γονέων και σχολείου και μπορεί να αποτελέσει το σημείο εκκίνησης για τον ρόλο των γονέων, τη συμμετοχή τους στη σχολική ζωή και τη συνεργασία με την κοινότητα.
2. Είναι σημαντικό να διευκολύνεται ο ρόλος του γονέα:
 - Αυτό αφορά τη σημασία της ενημέρωσης των γονέων για τον/τους ρόλο/ους τους, καθώς και την παροχή ευκαιριών ώστε να μοιράζονται τις ανησυχίες τους σχετικά με την ανάπτυξη του/των παιδιού/παιδιών τους.
3. Είναι σημαντικό να ενθαρρύνονται οι γονείς να συμμετέχουν στη ζωή του σχολείου:
 - Αυτό αφορά τον τρόπο με τον οποίο το σχολείο μπορεί να κινητοποιεί γονείς ή ομάδες γονέων για σχολικές εκδηλώσεις ή για εθελοντική συμμετοχή σε σχολικές δραστηριότητες, κάτι που μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους.
4. Είναι σημαντικό να υπάρχει στενή συνεργασία με την κοινότητα ώστε να ανταποκρινόμαστε γρήγορα στις ανάγκες των γονέων:
 - Αυτό αφορά τη σύνδεση μεταξύ των σχολείων και άλλων ομάδων, συνήθως συλλόγων ή οργανώσεων, μέσα στην κοινότητα. Το σχολείο καλείται να γνωρίζει τις άλλες ομάδες/τους εταίρους της κοινότητας. Όταν τους γνωρίζει, είναι ευκολότερο να δημιουργεί συνδέσεις και να ανταποκρίνεται σε ανάγκες. Αυτό μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα για το σχολείο.

Μέσα από τις συνεντεύξεις μας με εμπλεκόμενους στο σχολείο, συμπεριλαμβανομένου του σχολικού προσωπικού, έγινε σαφές ότι υπάρχει σημαντικό κενό στην κατάρτιση σχετικά με το πώς μπορεί να ενισχυθεί αποτελεσματικά η συνεργασία σχολείου-οικογένειας, ιδιαίτερα όταν οι οικογένειες δεν γνωρίζουν καλά τη γλώσσα του σχολείου. Πρόκειται για μια σύνθετη κατάσταση, ειδικά όταν υπάρχει έλλειψη κατάρτισης και πληροφόρησης. Προτείνουμε να ακολουθήσετε ορισμένες από τις κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουμε στις εργαλειαθές μας.

Project Tonga School Network

Φυσικά, η καλή συνεργασία και επικοινωνία προϋποθέτουν αμοιβαία δέσμευση. Για τον λόγο αυτό έχουμε δημιουργήσει κατευθυντήριες γραμμές και για τους γονείς, ώστε να γνωρίζουν τι μπορεί να περιμένουν τα σχολεία και οι εμπλεκόμενοι σε αυτά από εκείνους.

Επεξήγηση όσων αναμένονται από τους γονείς και όσων μπορούν να περιμένουν οι γονείς από το σχολείο, ανάλογα με το πολιτιστικό υπόβαθρο

Η κατανόηση των προσδοκιών του σχολείου και των αμοιβαίων ρόλων γονέων και εκπαιδευτικών είναι συχνά σχετικά απλή σε πολλά ευρωπαϊκά πλαίσια. Ωστόσο, για οικογένειες μεταναστών που προέρχονται από χώρες με διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και διαφορετικές πολιτισμικές αντιλήψεις για τη σχολική εκπαίδευση, αυτές οι προσδοκίες μπορεί να είναι λιγότερο σαφείς. Αυτό αναδεικνύει τη σημασία της συμπεριληπτικής επικοινωνίας και συνεργασίας, ώστε να γεφυρώνονται οι πολιτισμικές διαφορές και να διασφαλίζεται ότι όλες οι οικογένειες αισθάνονται υποστήριξη και συμμετέχουν στην εκπαίδευση των παιδιών τους.

Υπάρχουν, ωστόσο, αρκετές προκλήσεις. Μία από αυτές είναι ότι πολλά εκπαιδευτικά συστήματα βασίζονται σε μια μονοπολιτισμική και μονογλωσσική ιδεολογία, η οποία μπορεί να ασκεί πίεση στις οικογένειες να αφομοιωθούν και να σιωπήσουν (Changkakoti, Akkari, 2008). Το έργο Tonga επιδιώκει να αμφισβητήσει και να μετασχηματίσει αυτή τη νοοτροπία, προωθώντας συμπεριληπτικές και συνεργατικές πρακτικές. Αυτό υπογραμμίζει και ο Adebayo στο άρθρο του το 2023. Γράφει ότι «οι εκπαιδευτικοί μερικές φορές δυσκολεύονται να διαχειριστούν την ποικιλομορφία στην τάξη» και εξηγεί ότι ένας από τους λόγους είναι πως συνήθως δεν λαμβάνουν επαρκή κατάρτιση στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Παρόλο που η έρευνα του Adebayo βασίζεται στην κατάσταση στην Ιρλανδία, μπορούμε να πούμε ότι κάτι παρόμοιο συμβαίνει σχεδόν παντού στην Ευρώπη.¹⁰

Οι γονείς μπορεί επίσης να ανησυχούν πολύ για την έλλειψη πολιτισμικής γνώσης του σχολικού προσωπικού, επειδή αυτό μπορεί να επηρεάσει τα παιδιά τους. Όταν το σχολείο υποδέχεται παιδιά διαφορετικής προέλευσης των οποίων οι γονείς δεν είναι εξοικειωμένοι με το σχολικό σύστημα, το προσωπικό θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη ότι:

- Οι γονείς μπορεί να μην είναι εξοικειωμένοι με τα έθιμα και τις πρακτικές του εκπαιδευτικού συστήματος της νέας χώρας υποδοχής.

¹⁰ <https://theconversation.com/the-worries-parents-from-ethnic-minority-backgrounds-have-about-their-childrens-experiences-at-school-202901>

Project Tonga School Network

- Τα γλωσσικά εμπόδια μπορεί να δυσκολεύουν τη δυνατότητα των γονέων να συμμετέχουν στη σχολική ζωή των παιδιών τους, παρόλο που η έρευνα δείχνει ότι η γονική συμμετοχή ωφελεί τα παιδιά.
- Η έλλειψη ποικιλομορφίας στο σχολικό προσωπικό μπορεί να περιορίζει την αντίληψη ότι το σχολείο είναι πραγματικά συμπεριληπτικό.

Ωστόσο, τα πράγματα δεν είναι πάντα τόσο απλά. Επειδή οι γονείς μπορεί να μην κατανοούν τι συμβαίνει και τι αναμένεται από αυτούς, το σχολικό προσωπικό μπορεί να θεωρήσει ότι αδιαφορούν για την εκπαίδευση των παιδιών τους. Στην πραγματικότητα, οι γονείς βρίσκονται σε μια θέση όπου πρέπει να ανακαλύψουν ένα νέο σύστημα σε μια γλώσσα που δεν κατανοούν πάντα. Έτσι μπορεί να δημιουργηθεί μια «κουλτούρα επίρριψης ευθυνών», όπου οι γονείς κατηγορούν το σχολείο και το σχολείο κατηγορεί τους γονείς.¹¹

Το πλαίσιο αυτό αποσκοπεί επίσης στην παροχή σημαντικών εννοιών και πληροφοριών σχετικά με:

- τη διαφορά μεταξύ πολυγλωσσίας και πλουριγλωσσίας
- το πώς η γνώση του τρόπου με τον οποίο τα παιδιά μεγαλώνουν με πολλές γλώσσες μπορεί να κάνει διαφορά στην καθημερινή σας εργασία μαζί τους
- την επίδραση της καλής γνώσης της γλώσσας κληρονομιάς
- τη σημασία της καλής επικοινωνίας

Τι είναι η πολυγλωσσία και η ατομική πολυγλωσσικότητα;

Είναι σημαντικό να γίνεται διάκριση μεταξύ των όρων πολυγλωσσία και πλουριγλωσσία. Η διαφορά μεταξύ τους δεν είναι τεράστια, ωστόσο χρειάζεται προσοχή στη χρήση τους. Παραπέμπουμε στον ορισμό που δίνει το La Maison du Multilinguisme, τον οποίο μπορείτε να διαβάσετε εδώ: σύνδεσμος.

«Πολυγλωσσία είναι η συνύπαρξη πολλών γλωσσών, πολλαπλών γλωσσών, σε μία επικράτεια ή μέσα σε μία κοινωνία. Πρόκειται για όλες τις γλώσσες που συνυπάρχουν σε μία χώρα ή έναν τόπο. Έτσι, μια χώρα μπορεί να είναι πολύγλωσση· μια μεγάλη επιχείρηση μπορεί να είναι πολύγλωσση· ένα τηλεοπτικό κανάλι μπορεί επίσης να είναι πολύγλωσσο, εάν προσφέρει προγράμματα σε διάφορες γλώσσες. Το Συμβούλιο της Ευρώπης μας λέει επίσης ότι ένα σχολείο ή ένα εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να γίνει

¹¹ Gold, E., Simon, E. and Brown, C. (2002). *Strong neighbourhoods, strong schools : the indicators project on education organizing*. Chicago, Illinois : Cross City Campaign for Urban School Reform and Research for Action.

Project Tonga School Network

πολύγλωσση εάν προσφέρει ποικιλία γλωσσών. Το άτομο, με άλλα λόγια εσείς, ΔΕΝ μπορεί να είναι πολύγλωσσο.»¹²

Ενώ

«Όσον αφορά την πλουριγλωσσία, πρόκειται για τη γλωσσική εμπειρία του ατόμου μέσα στο πολιτισμικό του πλαίσιο, η οποία εκτείνεται πέρα από την οικογένεια και την κοινωνική ομάδα. Αφορά το άτομο, δηλαδή εσάς ως πρόσωπο. Οποιοσδήποτε μπορεί να επικοινωνεί σε πολλές γλώσσες είναι πλουρίγλωστος. Χωρίς να κατατάσσετε τις γλώσσες και τους πολιτισμούς που γνωρίζετε, εάν μπορείτε να χρησιμοποιείτε αυτές τις γλώσσες και να επικοινωνείτε μέσω αυτών, τότε είστε πλουρίγλωστος Ι. Δεν χρειάζεται να έχετε τέλεια γνώση όλων των γλωσσών που γνωρίζετε· αρκεί να μπορείτε να τις χρησιμοποιείτε. Πρώτα είστε δίγλωσσοι (2 γλώσσες), μετά τρίγλωσσοι (3 γλώσσες) και στη συνέχεια πλουρίγλωσσοι.»¹³

Επομένως, οι χώρες, οι κοινωνίες και τα σχολεία είναι πολύγλωσσα και υποδέχονται πλουρίγλωσσους ανθρώπους.

Παρουσίαση των διαφόρων στρατηγικών για την ανατροφή παιδιών με πολλές γλώσσες.

Όταν μεγαλώνουν τα παιδιά τους με πολλές γλώσσες, οι γονείς βρίσκονται αντιμέτωποι με ορισμένα διλήμματα που χρειάζεται να επιλύσουν. Θέλουν να μεταδώσουν όλες τις γλώσσες τους ή μόνο ορισμένες; Θέλουν τα παιδιά τους να μπορούν να μιλούν, να κατανοούν, να διαβάζουν και να γράφουν σε όλες τις γλώσσες τους ή όχι; Πρόκειται για αποφάσεις που λαμβάνουν οι γονείς σχετικά με την ανατροφή των παιδιών τους. Αυτό δεν είναι πάντα εύκολο, καθώς μπορεί να αντιμετωπίζουν αντιδράσεις από το περιβάλλον, το σχολείο ή την κοινωνία.

Το έργο μας δεν έχει στόχο να πει στους γονείς πώς να μεγαλώνουν τα παιδιά τους με πολλές γλώσσες. Ωστόσο, θεωρούμε σημαντικό οι εμπλεκόμενοι στο σχολείο να γνωρίζουν τις διάφορες στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι γονείς, καθώς αυτό θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν πώς χρησιμοποιούν τα παιδιά τις γλώσσες τους, τι είναι πιθανό να γνωρίζουν σε κάθε γλώσσα και γιατί, για παράδειγμα, δεν κατέχουν πάντοτε συγκεκριμένο λεξιλόγιο. Θα βοηθήσει επίσης στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ανοιχτού σε όλες τις γλώσσες των μαθητών, ώστε τα παιδιά να γίνονται αποδεκτά με όλες τις γλώσσες τους και να αναγνωρίζεται η πολύγλωσση και πολυπολιτισμική τους ταυτότητα.

¹² <https://www.lamaisondumultilinguisme.net/2018/04/19/plurilinguisme-vs-multilinguisme-plurilingualism-vs-multilingualism-over-meertaligheid/>

¹³ <https://www.lamaisondumultilinguisme.net/2018/04/19/plurilinguisme-vs-multilinguisme-plurilingualism-vs-multilingualism-over-meertaligheid/>

Οι βασικές στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι γονείς είναι οι ακόλουθες:

xii. ένας γονέας - μία γλώσσα (OPOL)

Αυτή είναι η στρατηγική που παρουσιάζεται συχνότερα στους γονείς. Συχνά θεωρείται η καλύτερη στρατηγική για τη μετάδοση των γλωσσών τους. Η ιδέα είναι κάθε γονέας να μιλά μόνο τη δική του γλώσσα στο/στα παιδί/παιδιά, ώστε να είναι βέβαιο ότι θα τη μεταδώσει. Ωστόσο, καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν, αντιλαμβάνονται ότι οι γονείς μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους σε μία από αυτές τις γλώσσες και ότι μιλούν επίσης τη γλώσσα του περιβάλλοντος, οπότε η κατάσταση μεταβάλλεται. Είναι μια πολύ καλή στρατηγική όταν τα παιδιά είναι μικρά. Χρησιμοποιείται από το 1908, όταν ο Maurice Grammont παρατήρησε πώς ο συνάδελφός του Jules Ronjat - γλωσσολόγος παντρεμένος με Γερμανίδα - μεγάλωνε το παιδί του με δύο γλώσσες. Θεωρείται συχνά η καλύτερη μέθοδος επειδή κάθε γονέας χρησιμοποιεί τη γλώσσα στην οποία αισθάνεται πιο άνετα και την οποία κατέχει καλύτερα. Ωστόσο, η έρευνα έχει δείξει ότι μόνο περίπου το ένα τέταρτο των παιδιών που μεγαλώνουν με τη μέθοδο OPOL γίνονται δίγλωσσα. Πώς μπορεί να πετύχει αυτή η μέθοδος; Χρειάζεται μεγάλη συνέπεια, αλλά όταν τα παιδιά βρίσκονται σε ομάδα, θα παρατηρήσουν ότι οι γονείς τους μπορούν να μιλούν και άλλες γλώσσες. Είναι επίσης σημαντικό να εξηγείται στα παιδιά γιατί εφαρμόζεται αυτή η στρατηγική.¹⁴

xiii. μία γλώσσα στο σπίτι, μία γλώσσα έξω από το σπίτι

Η μέθοδος αυτή είναι σχετικά απλή στην εφαρμογή. Όπως δηλώνει ξεκάθαρα το όνομά της, μία γλώσσα χρησιμοποιείται στο σπίτι και μια άλλη έξω από το σπίτι. Ωστόσο, αυτό σημαίνει ότι και οι δύο γονείς μιλούν όλες τις γλώσσες του νοικοκυριού. Είναι σχετικά εύκολο να την ακολουθήσουν οι γονείς και να την αποδεχθούν τα παιδιά, ιδιαίτερα όταν οι οικογένειες έχουν μεταναστευτικό, προσφυγικό ή ακόμη και εκπατριστικό υπόβαθρο. Ονομάζεται επίσης «γλώσσα μειονότητας στο σπίτι», επειδή η γλώσσα που χρησιμοποιείται μεταξύ των μελών της οικογένειας δεν είναι η γλώσσα της κοινωνίας, δηλαδή η γλώσσα που μιλά η πλειονότητα των ανθρώπων στο περιβάλλον. Η έρευνα έχει δείξει ότι η μεγάλη πλειονότητα των παιδιών που μεγαλώνουν με αυτόν τον τρόπο γίνονται δίγλωσσα. Παρόλο που η στρατηγική διαχωρίζει το σπίτι από το εξωτερικό περιβάλλον, θεωρούμε ότι θα μπορούσε να επεκταθεί στη διάκριση «με την οικογένεια» και «εκτός οικογένειας».

¹⁴ De Houwer, Annick (2007). *Parental language input patterns and children's bilingual use. Applied Psycholinguistics*, 28, 411-424

Project Tonga School Network

xiv. μία γλώσσα ανά δραστηριότητα

Αυτή η στρατηγική, που ονομάζεται επίσης στρατηγική «χρόνου και τόπου», μπορεί να αποτελέσει έναν καλό τρόπο μετάδοσης των γλωσσών στα παιδιά. Οι γονείς επιλέγουν μια γλώσσα ανάλογα με την ώρα της ημέρας και τη δραστηριότητα. Καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν, οι γονείς μπορεί να αλλάξουν στρατηγική και να αποφασίσουν να χρησιμοποιούν διαφορετικές γλώσσες ανάλογα με τις δραστηριότητες της ημέρας. Έτσι, για παράδειγμα, τα γεύματα μπορεί να γίνονται σε μία γλώσσα και ο αθλητισμός σε άλλη. Οι οικογένειες χρειάζεται να είναι καλά οργανωμένες για να χρησιμοποιούν αυτή τη μέθοδο. Επιτρέπει στα παιδιά να αναπτύσσουν τη γλώσσα τους και να αποκτούν περισσότερο λεξιλόγιο σε ορισμένες δραστηριότητες από ό,τι σε άλλες. Αυτή η ανισορροπία μπορεί να εξομαλυνθεί καθώς μεγαλώνουν.

xv. Συνδυασμός ή προσωπική μέθοδος

Ορισμένες οικογένειες δεν ακολουθούν καμία από αυτές τις στρατηγικές ή μεθόδους. Κάποιες χρησιμοποιούν μία γλώσσα τη μία εβδομάδα και άλλη γλώσσα την επόμενη. Όταν υπάρχουν τρεις ή περισσότερες γλώσσες, μπορούν επίσης να συνδυάζουν διαφορετικές στρατηγικές ώστε να βρίσκουν χρόνο για τη χρήση καθεμιάς. Κάθε οικογένεια χρησιμοποιεί τις γλώσσες της σύμφωνα με μια στρατηγική ή μέθοδο που ταιριάζει καλύτερα στις δικές της συνθήκες. Ιδανικά, θα μπορούσε να ζητήσει συμβουλές και να συμβουλευτεί έναν γλωσσικό σύμβουλο.¹⁵

Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι οι οικογένειες αλλάζουν τις στρατηγικές τους καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν. Αυτό μπορεί επίσης να συμβεί όταν μετακομίζουν, όταν γεννιέται άλλο παιδί κ.λπ. Τίποτα δεν είναι οριστικό. Τα παιδιά μπορεί επίσης να αντιδράσουν αρνητικά απέναντι σε κάποια γλώσσα και οι γονείς θα χρειαστεί να βρουν τρόπους για να τα ενθαρρύνουν να τη χρησιμοποιήσουν ξανά. Το περιβάλλον και το σχολείο μπορεί επίσης να αποτελούν πρόκληση για γονείς που μιλούν πολλές γλώσσες στο σπίτι και χρειάζεται να ενθαρρύνονται να συνεχίσουν. Το έργο Erasmus+ Planting Languages βοηθά γονείς μικρών παιδιών να επιλέξουν την καταλληλότερη μέθοδο για τις δικές τους συνθήκες και να σκεφτούν τη σημασία των γλωσσών τους για τους ίδιους και για το μέλλον των παιδιών τους.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι είναι σπάνιο οι δίγλωσσοι ή πολύγλωσσοι άνθρωποι να έχουν ακριβώς το ίδιο επίπεδο επάρκειας σε όλες τις γλώσσες τους

¹⁵ *Language consultants help families, societies, schools etc to help to establish a language policy / language strategy / within the family or inside a company, an organisation, a school... there are not many language consultants -*

We would recommend: "La Maison du Multilinguisme" <https://www.lamaisondumultilinguisme.net> ; "The Multilingual Garden" <https://www.themultilingualgarden.com/> - they are working in several languages.

Project Tonga School Network

(Grosjean, 1982, 2010). Επομένως, δεν μπορείτε να περιμένετε από τα παιδιά να έχουν ακριβώς την ίδια επάρκεια ή το ίδιο λεξιλόγιο σε όλες τις γλώσσες τους.

Ας εξετάσουμε ορισμένες ιδέες σχετικά με τη γλωσσική πολιτική!

Τα plurilingual παιδιά χρησιμοποιούν τις γλώσσες τους σύμφωνα με τον Τόπο, τον Σκοπό και τα Πρόσωπα (τα 3 P: Place, Purpose, People). Γνωρίζουν ποια γλώσσα να χρησιμοποιήσουν, για ποιον σκοπό, πού και με ποιον. Χωρίς να τους το ζητά ή να τους το λέει κάποιος, γνωρίζουν ποια γλώσσα να χρησιμοποιήσουν με ποιον και σε ποιες περιστάσεις. Καταλαβαίνουν και αισθάνονται όταν κάποιος δεν τους κατανοεί σε μία γλώσσα και τότε χρησιμοποιούν μια άλλη.

Είναι σημαντικό οι εμπλεκόμενοι στο σχολείο να γνωρίζουν πώς κατανέμονται οι γλώσσες μέσα σε μια οικογένεια. Γιατί; Αυτό σας επιτρέπει να κατανοήσετε πώς λειτουργούν τα παιδιά και πώς χρησιμοποιούν τις γλώσσες τους. Θα βοηθήσει επίσης να κατανοήσετε ποιο λεξιλόγιο μπορεί να έχουν ή να μην έχουν για το σχολείο. «Τα παιδιά χρειάζεται να εκτεθούν σε μια λέξη για να τη μάθουν» (Rose, Armon-Lotem, Altman, 2023). Επομένως, εάν δεν εκτίθενται στο σχολικό λεξιλόγιο στο σπίτι, δεν θα το γνωρίζουν. Τα παιδιά που μιλούν στο σπίτι γλώσσες διαφορετικές από τη γλώσσα του σχολείου θα έχουν περισσότερο λεξιλόγιο σχετικό με το σπίτι παρά με το σχολείο. Η γλώσσα που χρησιμοποιείται στο σπίτι επηρεάζει περισσότερο το λεξιλόγιο στη γλώσσα κληρονομιάς και λιγότερο το λεξιλόγιο στην κοινωνική και επομένως σχολική γλώσσα. Η επιλογή οικογενειακής γλωσσικής πολιτικής επηρεάζει την ανάπτυξη του λεξιλογίου, ανάλογα με το πώς χρησιμοποιούνται οι γλώσσες στην οικογένεια, επειδή το λεξιλόγιο μαθαίνεται όταν χρησιμοποιείται. Ας μην ξεχνάμε ότι το λεξιλόγιο έχει επίσης ισχυρό πολιτισμικό χαρακτήρα. Υπάρχουν, για παράδειγμα, γλώσσες με περισσότερες λέξεις για ορισμένες χρωματικές αποχρώσεις από άλλες. Σημειώστε επίσης ότι: «Οι προσωπικές εμπειρίες δίγλωσσων μεταναστών γονέων με τη/τις γλώσσα/ες αποτελούν ισχυρό παράγοντα που καθορίζει τις γλωσσικές επιλογές που κάνουν για τα παιδιά τους» (King & Fogle, 2006).¹⁶¹⁷

Πριν εμβαθύνουμε περισσότερο στις οικογενειακές γλωσσικές πολιτικές, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι όταν αναφέρεται πως ένα παιδί αναμένεται να έχει κατακτήσει έναν συγκεκριμένο αριθμό λέξεων σε μια ορισμένη ηλικία, αυτός ο αριθμός δεν αφορά μόνο μία γλώσσα. Για παράδειγμα, αν ένα παιδί 2 ετών αναμένεται να γνωρίζει περίπου 300 λέξεις και είναι δίγλωσσο, αυτές οι 300 λέξεις μπορεί να κατανέμονται άνισα στις

¹⁶ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2215039023000474>

¹⁷ King, Kendall & Fogle, Lyn (2006), Bilingual Parenting as Good Parenting: Parents' Perspective on Family Language Policy for Additive Bilingualism - <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2167/beb362.0>

Project Tonga School Network

δύο γλώσσες του, για παράδειγμα 180 στη μία και 120 στην άλλη. Οι λέξεις μπορεί να είναι ίδιες ή διαφορετικές. Καθώς το παιδί μεγαλώνει, ο αριθμός των λέξεων που γνωρίζει αυξάνεται, αλλά συνεχίζει να κατανέμεται σε όλες τις γλώσσες του και ενδέχεται αργότερα στη ζωή να εξισορροπηθεί. Είναι ένα σημαντικό σημείο που πρέπει να έχουμε υπόψη.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι: «Οι μονογλωσσικές σχολικές πολιτικές που αποθαρρύνουν ρητά ή έμμεσα τη χρήση των γλωσσών κληρονομιάς, υπογραμμίζοντας ότι όλη η μάθηση και η αξιολόγηση πρέπει να πραγματοποιούνται αποκλειστικά στην κυρίαρχη γλώσσα, ενισχύουν περαιτέρω τη διστακτικότητα των δίγλωσσων οικογενειών να μιλούν τις γλώσσες κληρονομιάς τους» (Wiley & Garcia, 2016). Υπάρχουν επίσης αυτά που ο Kaveh (2020) ονομάζει «ανείπωτους διαλόγους» μεταξύ σπιτιού και σχολείου σχετικά με τις γλωσσικές πολιτικές. Με άλλα λόγια, ούτε το σχολείο ούτε οι οικογένειες συζητούν και ανταλλάσσουν πληροφορίες για τις γλώσσες που χρησιμοποιούνται στο σχολείο, στο σπίτι και στην κοινωνία. Οι εκπαιδευτικές γλωσσικές πολιτικές συχνά αποφασίζονται με βάση επίσημες κατευθυντήριες γραμμές που εφαρμόζονται εντός των ορίων του σχολείου. Είναι θεσμικές και συνδέονται με πεποιθήσεις και ιδεολογίες για τις γλώσσες, οι οποίες συχνά είναι μονογλωσσικές, δηλαδή ευνοούν τη μονογλωσσία.¹⁸¹⁹

Οι γλώσσες μπορεί να αντιμετωπίζονται ως πρόβλημα αντί ως δικαίωμα ή ως πόρος (Ruiz, 1984). Εμείς, στο Tonga School Network, πιστεύουμε ότι οι γλώσσες είναι πόρος και ότι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα να τις χρησιμοποιούν.²⁰

Ακόμη και όταν τα σχολεία δεν διαθέτουν γραπτή επίσημη γλωσσική πολιτική που να προωθεί μία ή περισσότερες γλώσσες και να είναι δημοσιευμένη στις πλατφόρμες τους, η χρήση μιας μόνο γλώσσας μπορεί να είναι άτυπα ενσωματωμένη στη λειτουργία τους. Συχνά είναι μονογλωσσικά, ακόμη κι αν δηλώνουν ότι θεωρούν τη διγλωσσία και το plurilingualism πολύτιμα. Οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό συνήθως δεν ενημερώνονται για κάποια γλωσσική πολιτική του σχολείου στο οποίο εργάζονται. Όταν χρησιμοποιούν μία μόνο γλώσσα, συχνά πιστεύουν ότι εξυπηρετούν τους μαθητές και βοηθούν την επιτυχία τους. Ακόμη κι αν θεωρούν τη διγλωσσία μεγάλο πλεονέκτημα, συνεχίζουν να χρησιμοποιούν μία γλώσσα. Από την άλλη πλευρά, οι οικογένειες θεωρούν τις γλώσσες που χρησιμοποιούν στο σπίτι χρήσιμες

¹⁸ T.G. Wiley, O. García (2016) *-Language policy and planning in language education: Legacies, consequences, and possibilities - The Modern Language Journal*, 100 (S1), pp. 48-63

¹⁹ Kaveh, Yalda M. (2020) *Unspoken dialogues between educational and family language policies : Language policy beyond legislations* https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0898589820301121?ref=pdf_download&fr=RR-2&tr=8d321ae74e909587#bib0090

²⁰ Ruiz, R (1984) *Orientation in language planning* - NABE Journal, 8(2), pp 15-34
<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-84960654687&origin=inward&txGid=27bf8b4a9fa6a9f6fcc49708da975f4>

Project Tonga School Network

για τα παιδιά τους και πιστεύουν ότι θα τα βοηθήσουν στο μέλλον. Η αντίληψή τους για την επιτυχία είναι διαφορετική: όταν αποδίδουν αξία στις γλώσσες κληρονομιάς, τις οποίες θεωρούν χρήσιμες, προσφέρουν στα παιδιά αίσθηση του ανήκειν, ταυτότητα, καθώς και εργαλεία για προσωπική ανάπτυξη και κοινωνική κινητικότητα. Οι plurilingual γονείς θεωρούν ότι η γνώση πολλών γλωσσών διευκολύνει τα παιδιά να επικοινωνούν με περισσότερους ανθρώπους και ενισχύει τις ικανότητές τους.

Αυτοί οι «ανείπωτοι διάλογοι» σχετικά με τις οικογενειακές γλωσσικές πολιτικές [όπως τους ονομάζει ο Kaveh] θα πρέπει να μετατραπούν σε «ειπωμένους διαλόγους». Είναι σημαντικό σχολεία και οικογένειες να συζητούν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες για τις γλώσσες, για τις γλώσσες που μιλιούνται στο σπίτι και στο περιβάλλον. Παρόλο που οι γλωσσικές πρακτικές στο σπίτι είναι οικογενειακό ζήτημα, είναι χρήσιμο να συζητούνται με το σχολείο. Το σχολείο πρέπει να κατανοεί πώς χρησιμοποιούνται οι γλώσσες, καθώς αυτό βοηθά να εξηγηθεί, για παράδειγμα, γιατί ένα παιδί γνωρίζει ή δεν γνωρίζει συγκεκριμένο λεξιλόγιο. Αυτός ο «ειπωμένος διάλογος» θα βοηθήσει τα παιδιά, αλλά και την επικοινωνία και τις σχέσεις μεταξύ σχολείων και οικογενειών. Θα συμβάλει επίσης στη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών και θα βοηθήσει τα σχολεία να αναγνωρίζουν τις γλώσσες που μιλιούνται στα σπίτια, είτε μέσα στην τάξη είτε, ακόμη καλύτερα, σε ολόκληρο το σχολείο.

Πιστεύουμε ότι το σχολείο θα πρέπει να διαθέτει επίσημη γλωσσική πολιτική, ώστε οι γονείς να τη γνωρίζουν. Εάν οι γλωσσικές πολιτικές της χώρας έχουν στόχο να προστατεύουν τα δικαιώματα γλωσσικά μειονοτικοποιημένων κοινοτήτων, εμπλεκόμενοι φορείς όπως τα σχολεία θα πρέπει να τις λαμβάνουν υπόψη.

Επίδραση της καλής γνώσης της γλώσσας κληρονομιάς στην εκμάθηση της γλώσσας του σχολείου.

xvi. για την κατάκτηση της γλώσσας του σχολείου

Η καλή γνώση της γλώσσας του σπιτιού βοηθά στην κατάκτηση της γλώσσας του σχολείου, επειδή τα παιδιά διαθέτουν ένα θεμέλιο στο οποίο μπορούν να στηριχθούν. Έχετε ακούσει την Υπόθεση του Κισσού (Ivy Hypothesis, Paradis et al., 2011), σύμφωνα με την οποία η γλώσσα του σπιτιού είναι το θεμέλιο, οι τοίχοι του σπιτιού πάνω στους οποίους μπορείτε να χτίσετε; Με άλλα λόγια, μπορείτε να μάθετε μια άλλη γλώσσα όταν η βάση της μητρικής σας γλώσσας έχει ήδη οικοδομηθεί, όταν υπάρχουν τα θεμέλια πάνω στα οποία θα στηριχθείτε. Η εκμάθηση μιας άλλης γλώσσας και/ή της γλώσσας του σχολείου μοιάζει με τον κισσό που μεγαλώνει πάνω

Project Tonga School Network

σε μια δομή: αναπτύσσεται επειδή υπάρχει ένα σταθερό υπόβαθρο. Όταν ένα παιδί μιλά σε μια γλώσσα στην οποία είναι πιο αδύναμο, χρησιμοποιεί τμήματα της δομής και λεξιλόγιο από την/τις ισχυρότερη/ες γλώσσα/ες που κατέχει για να χτίσει πάνω σε αυτά και να μάθει τη νέα γλώσσα. Αυτό μπορεί να δημιουργεί εναλλαγή ή ανάμειξη κώδικα, αλλά το παιδί κάνει συνδέσεις, μαθαίνει και βελτιώνεται.

Για να χτίσουμε κάτι ισχυρό, χρειαζόμαστε ισχυρά θεμέλια. Είναι επομένως σημαντικό τα plurilingual παιδιά που φοιτούν στα σχολεία σας να έχουν καλή γνώση της/των γλώσσας/ών κληρονομιάς ή του σπιτιού, ώστε να μπορούν να μάθουν πιο γρήγορα και καλύτερα τη γλώσσα του σχολείου, έχοντας ένα θεμέλιο στο οποίο θα στηριχθούν. Τα παιδιά μεταφέρουν στη γλώσσα του σχολείου όσα ήδη γνωρίζουν. Η χρήση της γλώσσας κληρονομιάς ή του σπιτιού δεν βλάπτει την ανάπτυξη της γλώσσας του σχολείου· αντίθετα, οι γλώσσες αλληλοσυμπληρώνονται, όπως ο κισσός μπορεί να στηρίζει έναν τοίχο.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το να ακούει ένα παιδί τη γλώσσα του σχολείου στο σπίτι δεν σημαίνει ότι θα την κατακτήσει γρηγορότερα. Οι γονείς που δεν μιλούν αρκετά καλά τη γλώσσα του περιβάλλοντος και/ή του σχολείου θα πρέπει να ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τη γλώσσα του σπιτιού τους, τόσο για να υποστηρίξουν τα παιδιά τους στην εκμάθηση όσο και για να διατηρούν αυτή τη γλώσσα.

Όταν τα παιδιά λαμβάνουν σχολική υποστήριξη για τη γλώσσα του σπιτιού, εξακολουθεί να υπάρχει έντονη αύξηση στην ανάπτυξη των ικανοτήτων στη γλώσσα της κοινότητας, και επομένως του σχολείου, ΑΛΛΑ ταυτόχρονα συνεχίζει να αναπτύσσεται και η γλώσσα του σπιτιού, κάτι που είναι επίσης σημαντικό.

Γιατί είναι σημαντικό να ενθαρρύνεται η γλώσσα του σπιτιού;

Η αναγνώριση της αξίας της γλώσσας του σπιτιού των παιδιών είναι πολύ σημαντική.

Ας αναφέρουμε μερικούς μόνο λόγους:

- ★ αυξάνει τις πιθανότητες επιτυχημένης μάθησης·
- ★ ενισχύει την αυτοεκτίμηση των μαθητών·
- ★ βελτιώνει τις σχέσεις με τους γονείς και τα μέλη της οικογένειας και, κατά συνέπεια, με το σχολείο·
- ★ καλλιεργεί μια θετική αίσθηση ταυτότητας·
- ★ ανοίγει περισσότερες ακαδημαϊκές δυνατότητες.

Υπάρχουν επίσης τρία σημαντικά σημεία που πρέπει να θυμόμαστε:²¹

1. Οι γλωσσικές δεξιότητες κατανέμονται μεταξύ των γλωσσών και τείνουν να μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου. Αυτό σημαίνει ότι ένα δίγλωσσο παιδί μπορεί να γνωρίζει ορισμένες λέξεις μόνο σε μία γλώσσα. Για παράδειγμα, μπορεί να έχει λεξιλόγιο σχετικό με το σπίτι στη γλώσσα του σπιτιού και όχι απαραίτητα στη γλώσσα του σχολείου. Όταν υπολογίζετε πόσες λέξεις γνωρίζει ένα παιδί, πρέπει να λαμβάνετε υπόψη όλες τις γλώσσες του. Όταν αξιολογούνται οι γλωσσικές δεξιότητές τους, δεν είναι ασυνήθιστο τα πολύγλωσσα παιδιά να έχουν καλύτερη επίδοση σε ορισμένες εργασίες από ό,τι σε άλλες. Μπορεί, για παράδειγμα, να είναι καλά στο λεξιλόγιο και στην αφήγηση ιστοριών στη γλώσσα του σπιτιού, αλλά όχι τόσο καλά σε αυτά στη γλώσσα της κοινότητας, ιδιαίτερα όταν έχουν μόλις ξεκινήσει το σχολείο.
2. Οι γλώσσες αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Κάθε γλώσσα του παιδιού δεν αποθηκεύεται σε διαφορετικό μέρος του εγκεφάλου· οι γλώσσες συνδέονται και αλληλεπιδρούν. Αυτό εξηγεί την ανάμειξη ή την εναλλαγή γλωσσών που μπορεί να συμβαίνει. Τα παιδιά δεν μπερδεύονται. Εξηγεί επίσης γιατί ορισμένες φορές χρησιμοποιούν τη γραμματική δομή μιας γλώσσας ενώ μιλούν μια άλλη. Για παράδειγμα, ένα παιδί μπορεί να πει «j'ai promeneing au-dessus de mon vélo». Αυτό δεν είναι γραμματικά σωστό στα γαλλικά, αλλά η δομή αντιστοιχεί στα αγγλικά: «I am riding on my bicycle». Όταν λοιπόν το παιδί κάνει αυτού του είδους την ανάμειξη, μπορεί απλώς να μην έχει τη λέξη που χρειάζεται στη μία γλώσσα και να χρησιμοποιεί την αντίστοιχη λέξη από μια άλλη - κάτι αρκετά εντυπωσιακό αν το σκεφτούμε.
3. Κάθε παιδί είναι διαφορετικό. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν τη γλωσσική ανάπτυξη και είναι μοναδικοί για κάθε οικογένεια: ο αριθμός των γλωσσών που μιλούνται, οι ηλικίες στις οποίες τα παιδιά εκτίθενται στις διαφορετικές γλώσσες, οι ευκαιρίες που έχουν να τις χρησιμοποιούν, το προσωπικό τους κίνητρο που μπορεί να αλλάζει με τον χρόνο, το πόσο παρόμοιες ή διαφορετικές είναι οι γλώσσες, η κοινωνική αξία που αποδίδεται σε αυτές και πολλοί άλλοι παράγοντες.

xvii. πλουριγλωσσία και γλωσσική διαταραχή

Είναι επίσης πολύ σημαντικό να σημειωθεί ότι το να είναι ένα παιδί δίγλωσσο ή πλουριγλωσσο και να μιλά πολλές γλώσσες δεν προκαλεί καθυστέρηση ή διαταραχή της ομιλίας, ούτε καν προσωρινή καθυστέρηση. Ωστόσο, ορισμένα παιδιά μπορεί να

²¹ Kohnert, K. (2010) *Bilingual children with primary language impairment: issues, evidence, & implications for clinical actions*. *Journal of Communication Disorders* 43: 456-473

Project Tonga School Network

διστάζουν να μιλήσουν σε μια γλώσσα την οποία αισθάνονται ότι δεν κατέχουν καλά. Τότε μπορεί να μη μιλούν καθόλου, να μιλούν πολύ λίγο ή να μιλούν μόνο με ανθρώπους με τους οποίους αισθάνονται ασφάλεια και εμπιστοσύνη.

Ένας πολύ μικρός αριθμός plurilingual παιδιών μπορεί να εμφανίσει κάποια μορφή επιλεκτικής αλαλίας για σύντομο χρονικό διάστημα. Αυτό μπορεί να συνδέεται με το άγχος της εμπύθισης σε μια άλλη γλώσσα και σε έναν άγνωστο πολιτισμό. Γνωρίζουν ότι αν μιλήσουν στη γλώσσα του σπιτιού δεν θα γίνουν κατανοητά και, επειδή αισθάνονται ανασφάλεια για τις δεξιότητές τους στη νέα γλώσσα, αγχώνονται. Ξέρουν ότι μπορεί να μην τα καταλάβουν, οπότε παραμένουν σιωπηλά. Είναι επομένως πολύ σημαντικό να δημιουργείται ένα περιβάλλον στο οποίο αυτά τα παιδιά θα αισθάνονται ελεύθερα να μιλούν σε οποιαδήποτε γλώσσα, ακόμη κι αν εσείς - ως ενήλικες - δεν τη μιλάτε ούτε την κατανοείτε.

Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι, εάν ένα παιδί έχει μαθησιακές δυσκολίες, αυτές δεν εμφανίζονται μόνο στη γλώσσα του σχολείου ή μόνο στη γλώσσα του σπιτιού, αλλά σε όλες τις γλώσσες του. Επομένως, η αξιολόγηση θα πρέπει ιδανικά να γίνεται από λογοθεραπευτές που μιλούν τις διαφορετικές γλώσσες του παιδιού. Γνωρίζουμε ότι αυτό απαιτεί πολλή δουλειά. Υπάρχει έλλειψη λογοθεραπευτών ειδικά εκπαιδευμένων για plurilingual παιδιά. Επιπλέον, μια μαθησιακή δυσκολία δεν καθιστά ποτέ απαραίτητη την εγκατάλειψη κάποιας γλώσσας που χρειάζεται το παιδί για να επικοινωνεί. Αυτό μπορεί να είναι δύσκολο για εσάς ως σχολικό προσωπικό και είναι ακριβώς ένα από τα σημεία όπου η καλή επικοινωνία με τους γονείς γίνεται ιδιαίτερα σημαντική.

Θα θέλαμε επίσης να σημειώσετε ότι η έρευνα έχει δείξει πως δίγλωσσα και πολύγλωσσα παιδιά με δυσλεξία ή αυτισμό μπορούν να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες τους πιο αποτελεσματικά.

xviii. Γλωσσική βιογραφία και γιατί είναι σημαντική

Τι είναι μια γλωσσική βιογραφία; Γιατί μπορεί να είναι χρήσιμη; Η γλωσσική βιογραφία μπορεί επίσης να ονομάζεται γλωσσικό ημερολόγιο. Είναι ένα μικρό φυλλάδιο στο οποίο μπορούν να καταγράφονται όλα τα στοιχεία που συνδέονται με τις γλωσσικές πρακτικές ενός ατόμου. Όπως υποδηλώνει η λέξη «βιογραφία», αφηγείται τη βιογραφία κάποιου, αλλά μέσα από τις γλώσσες του. Η γλωσσική βιογραφία είναι η γλωσσική ιστορία ενός ανθρώπου.

Δεν είναι απλώς ένας κατάλογος των γλωσσών που μιλά ένα άτομο ή των ικανοτήτων του σε αυτές. Δείχνει επίσης τα συναισθηματικά στοιχεία και τα στοιχεία ταυτότητας

Project Tonga School Network

που συνδέονται με τις γλώσσες του. Παρουσιάζει πού και με ποιον μιλιούνται αυτές οι γλώσσες. Δείχνει πού μαθεύτηκαν ή κατακτήθηκαν και ποιος τις μετέδωσε.

Δημιουργώντας γλωσσικές βιογραφίες για τους μαθητές σας και μαζί με τους μαθητές σας, θα μπορέσετε να κατανοήσετε πώς χρησιμοποιούνται οι γλώσσες τους, αλλά και τη σχέση που έχουν με αυτές. Θα κατανοήσετε τη σημασία που έχουν για εκείνους ορισμένες από τις γλώσσες που μιλούν. Όλα αυτά αποτελούν μέρος του ατόμου· είναι μέρος του ποιοι είναι.

Οι μαθητές μπορούν να συμπεριλάβουν τη/τις γλώσσα/ες που μιλούν και κατανοούν, τη/τις γλώσσα/ες που διαβάζουν και γράφουν, τη/τις γλώσσα/ες που μαθαίνουν, καθώς και γλώσσες που έχουν ακούσει μέσα από τραγούδια ή ταξίδια, ακόμη και γλώσσες που έχουν χαθεί. Αυτές οι γλωσσικές βιογραφίες αφηγούνται την ιστορία των μαθητών μέσα από και μαζί με τις γλώσσες. Αντιπροσωπεύουν ατομικές πραγματικότητες και γλωσσικά και πολιτισμικά υπόβαθρα. Οι γλωσσικές βιογραφίες μπορούν να συνδυαστούν με γλωσσικά πορτρέτα, τα οποία περιγράφουμε στην εργαλειοθήκη μας. Σας ενθαρρύνουμε επίσης να εξετάσετε όσα προτείνει το Συμβούλιο της Ευρώπης: εδώ.

Πόσο σημαντική είναι η καλή επικοινωνία;

Η καλή επικοινωνία μεταξύ γονέων και σχολείων είναι καθοριστική. Βοηθά τα παιδιά να επιτύχουν ακαδημαϊκά, συναισθηματικά και κοινωνικά. Όταν οι γονείς και τα σχολεία μοιράζονται πληροφορίες και συνεργάζονται, εργάζονται μαζί για το καλό των παιδιών. Έτσι οικοδομούνται εμπιστοσύνη και κατανόηση, καθώς και ένα θετικό περιβάλλον για τα παιδιά.

Οι γονείς ωφελούνται από τη θετική επικοινωνία και είναι πιο πιθανό να συμμετέχουν στη σχολική ζωή όταν η επικοινωνία γίνεται με ανοιχτό και θετικό τρόπο. Η ποιότητα της επικοινωνίας επηρεάζει την ποιότητα της συμμετοχής των γονέων στη μάθηση των παιδιών τους. Είναι επομένως σημαντικό να μοιραζόμαστε καλά νέα και να ενθαρρύνουμε, επειδή αν το σχολείο επικοινωνεί μόνο αρνητικές επιδόσεις, οι γονείς μπορεί να αισθανθούν ότι δεν μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά τα παιδιά τους. Η έρευνα έχει επίσης δείξει ότι, όταν οι γονείς συμμετέχουν, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επικεντρωθούν περισσότερο στη διδασκαλία.

Η καλή αμφίδρομη επικοινωνία μεταξύ οικογένειας και σχολείου είναι απαραίτητη για τη σχολική επιτυχία των παιδιών. Όσο περισσότερο οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και οι άλλοι εμπλεκόμενοι στο σχολείο μοιράζονται πληροφορίες μεταξύ τους, τόσο καλύτερο είναι για τα παιδιά. Είναι σημαντικό να γνωρίζουν οι γονείς ότι αποτελούν

Project Tonga School Network

πολύτιμους συνεργάτες στην ακαδημαϊκή πρόοδο των παιδιών τους. Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωρίζεται ότι μπορούν να συμμετέχουν στις σχολικές εκδηλώσεις και να αισθάνονται μέρος της σχολικής ζωής.

Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους το σχολείο ενημερώνει τους γονείς. Ακολουθούν μερικές ιδέες:

- ❖ Συναντήσεις γονέων
- ❖ Σύλλογοι γονέων-εκπαιδευτικών
- ❖ Σημειώματα/φάκελοι σχετικά με την εργασία που γίνεται στο σχολείο και αποστέλλονται στο σπίτι για ενημέρωση των γονέων
- ❖ Τηλεφωνικές κλήσεις
- ❖ Ηλεκτρονικά μηνύματα
- ❖ Ιστοσελίδα του σχολείου
- ❖ Εφαρμογή του σχολείου

Η αποτελεσματική επικοινωνία σχολείου-σπιτιού μπορεί να είναι σύνθετη στην οργάνωσή της, αλλά είναι απαραίτητη. Η ποικιλομορφία των οικογενειών σημαίνει ότι δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιείται ένας μόνο τύπος επικοινωνίας. Δεν μπορούμε να βασιζόμαστε σε μία μόνο μέθοδο για την επικοινωνία με τα σπίτια· χρειάζεται να χρησιμοποιούμε διάφορες στρατηγικές ανάλογα με τις ανάγκες και το πρόγραμμα των οικογενειών. Στην εργαλειοθήκη μας δίνουμε ορισμένες ιδέες. Η χρήση διαφορετικών τρόπων και μεθόδων θα σας βοηθήσει να διασφαλίσετε ότι το μήνυμα έχει φτάσει στους γονείς. Ορισμένες μέθοδοι περιλαμβάνουν:

- ❖ Ενημερωτικά δελτία
- ❖ Ημέρες ανοικτών θυρών
- ❖ Επισκέψεις στο σπίτι
- ❖ (Προσωπικές) τηλεφωνικές κλήσεις
- ❖ Γραμμή βοήθειας για τις εργασίες στο σπίτι
- ❖ Ιστοσελίδα του σχολείου
- ❖ Καφέ Γονέων όπου μπορούν να διοργανώνονται εργαστήρια
- ❖ Επικοινωνία που απευθύνεται ειδικά στους πατέρες, καθώς και επικοινωνία που απευθύνεται ειδικά στις μητέρες (λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτισμικές διαφορές, καθώς η διατύπωση του μηνύματος μπορεί να χρειάζεται προσαρμογή).

Τα σχολεία θα πρέπει να ξεκινούν την επικοινωνία με το σπίτι και οι εκπαιδευτικοί να προσπαθούν να έρχονται σε επαφή με τους γονείς όταν ένας νέος μαθητής φτάνει στην τάξη τους. Είναι σημαντικό να μην περιμένουμε να εμφανιστεί κάποιο πρόβλημα,

Project Tonga School Network

ώστε να αποφεύγουμε την επιδείνωσή του και την ανάγκη για βιαστική λύση. Είναι επίσης σημαντικό να συναντάμε τους γονείς με συνέπεια και να χρησιμοποιούμε σαφή και απλή γλώσσα. Ας μην ξεχνάμε ότι οι γονείς δεν κατανοούν απαραίτητα καλά τη γλώσσα του σχολείου, ούτε είναι εξοικειωμένοι με τη σχολική ορολογία. Οι γονείς ξένης προέλευσης δεν είναι εκπαιδευτικοί και μπορεί να μη γνωρίζουν το εκπαιδευτικό σύστημα και τη γλώσσα του. Επομένως, η γλώσσα που χρησιμοποιείται πρέπει να είναι εύκολη στην κατανόηση, ώστε να είμαστε βέβαιοι ότι το μήνυμα γίνεται αντιληπτό.

Η καλή επικοινωνία μεταξύ σπιτιού και σχολείου βελτιώνει επίσης τη φοίτηση των παιδιών. Έχει αποδειχθεί ότι, όταν οι γονείς λαμβάνουν καλή ενημέρωση από το σχολείο, είναι πιο πιθανό να στέλνουν τα παιδιά τους καθημερινά στην τάξη, επειδή γνωρίζουν τι συμβαίνει. Έχει δημιουργηθεί μια σχέση εμπιστοσύνης - δείτε επίσης τις πληροφορίες μας για την ανασφάλεια των γονέων στην εργαλειοθήκη. Η τακτική φοίτηση βελτιώνει την ακαδημαϊκή επιτυχία και οι γονείς έχουν σημαντική επιρροή στην παρουσία των παιδιών τους. Μια καλά σχεδιασμένη σχολική επικοινωνία μπορεί να δημιουργήσει θετική συμμετοχή των γονέων.

Ας υπογραμμίσουμε ότι μπορεί να υπάρχει απόσταση μεταξύ αυτού που το σχολείο σκοπεύει να επικοινωνήσει και αυτού που κατανοούν οι οικογένειες. Επομένως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο η διατύπωση όσο και οι μέθοδοι επικοινωνίας. Η χρήση απλής γλώσσας είναι σημαντική ώστε να διασφαλίζεται ότι το μήνυμα γίνεται κατανοητό. Το σχολείο θα μπορούσε να εξετάσει τη δημιουργία ενός σχεδίου σχολικής επικοινωνίας ειδικά για plurilingual οικογένειες μεταναστευτικής προέλευσης. Για να δημιουργήσετε αυτό το σχέδιο, χρειάζεται να λάβετε υπόψη τι θέλετε να πείτε, τι θέλετε να γίνει κατανοητό, πώς θα γίνει κατανοητό και ποιο μέσο θα χρησιμοποιήσετε. Ο τόνος και η γλώσσα είναι σημαντικά ώστε το μήνυμα να λαμβάνεται με τον τρόπο που επιθυμεί το σχολείο. Η θετική, εξατομικευμένη επικοινωνία είναι συχνά πιο αποτελεσματική από μεγάλες ομιλίες. Μπορούμε να σας βοηθήσουμε να δημιουργήσετε αυτό το σχέδιο επικοινωνίας. Για να σχεδιάσετε μια αποτελεσματική επικοινωνία, μπορείτε να προσπαθήσετε να απαντήσετε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- πόσο συχνά θα επικοινωνούμε με τις οικογένειες;
- με ποιους τρόπους θα επικοινωνούμε με τις οικογένειες;
- είναι η επικοινωνία μας σαφής; Χρήσιμη; Υποστηρικτική;
- θεωρούν οι οικογένειες την επικοινωνία μας σαφή; Χρήσιμη; Υποστηρικτική;
- θα πρέπει να έχουμε αυτοματοποιημένη επικοινωνία;
- πόσο προσβάσιμη είναι η επικοινωνία μας (προσβασιμότητα, επίπεδο γραμματισμού των μελών της οικογένειας, εύκολα κατανοητή γλώσσα);
- χρησιμοποιούμε το κατάλληλο μέσο για τις οικογένειες στις οποίες απευθυνόμαστε;

Project Tonga School Network

- διαθέτουν οι οικογένειες σαφείς και αξιόπιστους τρόπους επικοινωνίας με το προσωπικό;
- αισθάνονται ότι ακούγονται και ότι αναγνωρίζονται ως πολύτιμοι συνεργάτες στη σχολική πορεία των παιδιών τους;

Για να είναι η επικοινωνία αποτελεσματική, πρέπει να είναι οικογενειοκεντρική. Χρειάζεται να γνωρίζετε τις οικογένειες πριν επικοινωνήσετε μαζί τους. Το να τις γνωρίζετε δεν σημαίνει να είστε αδιάκριτοι· σημαίνει να γνωρίζετε την ιστορία, τις γλώσσες και τους πολιτισμούς τους. Χρειάζεται να γνωρίζετε ποιοι είναι, από πού προέρχονται, ποια/ες γλώσσα/ες μιλούν, αν οι γονείς έχουν φοιτήσει στο σχολείο κ.λπ. Γνωρίζοντας αυτά τα στοιχεία, θα μπορείτε να επιλέξετε τον καλύτερο τρόπο επικοινωνίας και δημιουργίας σχέσης μαζί τους. Δεν πρέπει να αισθάνονται κατακλυσμένοι από τις πληροφορίες που λαμβάνουν, ώστε να μπορούν να τις επεξεργαστούν. Όπως γράφει η Coady, οι «κοινωνικο-συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών αποτελούν προτεραιότητες» εάν θέλουμε να αποφύγουμε την «κακή επικοινωνία». Αναφέρεται στις κοινωνικές και συναισθηματικές ανάγκες· και τα δύο αυτά σημεία είναι ουσιαστικά, επειδή συνδέονται άμεσα με τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μπορούν να ακούσουν και να επεξεργαστούν όσα έχετε να πείτε.²²

Ακολουθούν ορισμένα σημεία σχετικά με την επικοινωνία που πρέπει να έχουμε κατά νου.

Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι επικοινωνίας

xi. λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία

Ακόμη κι αν οι γονείς δεν γνωρίζουν τις λέξεις που χρησιμοποιείτε, θα ακούσουν τον τόνο της φωνής σας, θα δουν τον τρόπο με τον οποίο κινείστε και το βλέμμα σας. Επομένως, είναι σημαντικό να έχετε μια στάση που τους κάνει να αισθάνονται άνετα και τους φέρνει σε θέση όπου είναι έτοιμοι να ακούσουν όσα λέτε. Οι υπερβολικές χειρονομίες μπορεί να τους μπερδέψουν.

xx. γραπτή επικοινωνία

Όταν στέλνουμε γραπτά μηνύματα, υπάρχει μια επιπλέον πρόκληση. Εμείς γνωρίζουμε τι θέλουμε να γράψουμε, αλλά το κείμενο μπορεί μερικές φορές να ερμηνευθεί διαφορετικά. Γι' αυτό είναι σημαντικό να χρησιμοποιούμε απλή και σαφή γλώσσα και να αποφεύγουμε τη ρητορική και τις μεταφορικές διατυπώσεις.

²² Coady, Maria (2019) - *Connecting School and the Multilingual Home - Theory and Preactice for Rural Educators - Multilingual Matters*

Project Tonga School Network

Για την απλή γλώσσα, προτείνουμε να συμβουλευτείτε αυτή την αγγλόφωνη ιστοσελίδα:

(<https://www.plainlanguage.gov/about/definitions/>)

Αυτό είναι ακόμη πιο σημαντικό όταν οι γονείς έχουν περιορισμένη γνώση της γλώσσας του σχολείου και επομένως δυσκολεύονται να τη διαβάσουν. Όσο πιο απλά, τόσο καλύτερα.

xxi. σημασία της γνώσης των πολιτισμικών διαφορών

Κατά την επικοινωνία με τις οικογένειες, είναι επίσης σημαντικό να έχουμε κατά νου τους διαφορετικούς πολιτισμούς από τους οποίους προέρχονται. Δεν χρειάζεται να γνωρίζετε λεπτομερώς πώς λειτουργούν τα πράγματα σε κάθε χώρα, αλλά χρειάζεται να κατανοείτε πώς μπορεί να αντιδρούν οι οικογένειες. Μερικές φορές μπορεί να συναντάτε τους πατέρες ή τον μεγαλύτερο αδελφό αντί για τις μητέρες. Αυτό αποτελεί μέρος της πολιτισμικής διαφοράς και η επικοινωνία σας θα πρέπει να προσαρμόζεται. Οι άνδρες αυτοί δεν έρχονται απαραίτητα για να σας εντυπωσιάσουν ή να ασκήσουν πίεση, αλλά επειδή αυτός μπορεί να είναι ο ρόλος τους στην κοινωνία από την οποία προέρχονται ή επειδή γνωρίζουν καλύτερα την τοπική γλώσσα. Επομένως, είναι σημαντικό να προσαρμόζετε το μήνυμα και την επικοινωνία ανάλογα με τις οικογένειες και τους πολιτισμούς.

Οι προτάσεις μας

Προτείνουμε να ακολουθείτε τις κατευθυντήριες γραμμές που παρουσιάζουμε στην εργαλειοθήκη μας, καθώς και τις συστάσεις μας. Είναι σημαντικό να έχουμε θετική στάση απέναντι σε όλες τις γλώσσες.

Φυσικά, γνωρίζουμε ότι δεν είναι τόσο απλό όσο μπορεί να ακούγεται. Αντιμετωπίζετε πολλές προκλήσεις. Μπορεί να έχετε περιορισμένους πόρους και άλλους περιορισμούς που κάνουν τα πράγματα ακόμη πιο δύσκολα. Μην ξεχνάτε ότι τα οφέλη μιας πολύγλωσσης και συμπεριληπτικής προσέγγισης μπορούν να υπερβούν αυτά τα εμπόδια. Τα σχολεία μπορούν να κάνουν σταδιακά βήματα προς τη δημιουργία ενός πιο υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους πολύγλωσσους μαθητές. Ας ολοκληρώσουμε με ένα μήνυμα του Jim Cummins: «Όταν το σχολείο απορρίπτει τη γλώσσα του παιδιού, απορρίπτει το ίδιο το παιδί».

23

²³ <https://fabriquedespetitslecteurs.ca/wp-content/uploads/2019/06/Article-Jim-Cummins-La-langue-maternelle-des-enfants-bilingues.pdf> page 5

Κατάλογος πηγών:

Διατίθενται στην ιστοσελίδα μας -> είναι ταξινομημένες ανά γλώσσα.

Σύντομη βιβλιογραφία: (για όσους ενδιαφέρονται, θα προσφέρουμε μεγαλύτερο κατάλογο στην ιστοσελίδα)

American Federation of Teachers - Building Parent-Teacher Relationships
<https://www.readingrockets.org/topics/parent-engagement/articles/building-parent-teacher-relationships>

Achermann Fawcett, E., Keller, R., and Gabola, P. (2018).
“Bedeutung der Gesundheit von Schulleitenden und Lehrpersonen für di Gesundheit und den Bildungserfolg von Schülerinnen und Schülern für das Argumentarium «Gesundheit stärkt Bildung», hrsg. von der Allianz BGF in Schulen. Zürich: Pädagogische Hochschule Zürich und Haute Ecole Pédagogique Vaud.

Cankar, F., Deutsch, T., and Sentocnik, S. (2012).
Approaches to building teacher-parent cooperation.
Cent. Educ. Policy Stud. J. 2, 35–55.

Schneider, Claudia & Arnot, Madeleine (2018)
«Transactional school-home-school communication: Addressing the mismatches between migrant parents’ and teachers’ views of parental knowledge, engagement and the barriers to engagement»
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0742051X17304894>

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό (UNESCO)
(2005). Guidelines for Inclusion: Ensuring Access to Education for All. Paris: UNESCO.

Project Tonga School Network

!FALL

Integration För Alla

Initiative
für Mehrsprachigkeit und
interkulturelle Bildung

IMIB e.V.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

